

– Vi som bor langs kysten vet hvor verdiene skapes

To av Norges mektigste fagforeningsledere, Atle Tranøy og Bjørn Asle Teige, tar et kraftig oppgjør med manglende satsing på norsk industri. – Det er lenge siden Arbeiderpartiet har hatt en industripolitikk, slår Tranøy fast.

INDUSTRIAKSJONEN

Fagforeningstoppene Bjørn Asle Teige (til venstre) og Atle Tranøy krever endringer i norsk industripolitikk. Folk må skjønne hvor verdiene skapes, mener de to.

Morten Ånestad
Tommy Ellingsen (foto)
Leirvik

● **De rusler** rundt på verftsområdet til det store Kværner-verftet på Stord. Fagforeningstoppene Bjørn Asle Teige i Equinor og Atle Tranøy er på hjemmebane. Teige er vokst opp på Bømlo i havgapet utenfor Stord, mens Tranøy i 43 år har vært på lønnslisten til verftet. Få fagforeningstopper er mektigere enn Tranøy, som er hovedtillitsvalgt i Aker-konsernet, med nær 21.000 ansatte. I over 20 år har han sittet svært nær Kjell Inge Røkke, Norges mektigste industriier. Teige leder fagforeningen Safe i Equinor, den største fagforeningen for sokkelansatte i oljeselskapet.

Nå har Teige og Tranøy forent kreftene i styret i den nye organisasjonen Industriaksjonen. De er lut lei av manglende forståelse for og satsing på industri i Norge. De føler seg overkjørt av maktpersoner i Oslo-gryten. I Industriaksjonen er flere tillitsvalgte fra de store industribedriftene i Norge representert.

Negative holdninger

– Vi har lenge observert generelt negative holdninger, ikke bare til petroleumssektoren men til industri generelt, og manglende forståelse for industriens betydning, sier Tranøy.

– *Generelt negative holdninger?*

– En sak er de negative holdningene til oljeindustrien på grunn av klimaproblematikken. En annen sak er at ethvert industriprosjekt blir møtt med spørsmål om hvilke negative konsekvenser initiativet vil ha, og ikke hvordan en kan håndtere de negative konsekvenser, sier Tranøy.

Akkurat nå er det gode tider på Stord-verftet. Innenfor verftsportene er 2500 arbeidere i full gang med tre storprosjekt for Equinor – Sverdrup, Njord og Castberg.

– Ja, det er gode tider nå, men om noen år er det tomme ordrebøker.

Fnyser av såkalte seriøse forskere

Inne på klubbkontoret til Tranøy ligger ulike utredninger stablet opp på det store skrivebordet. Tranøy har ofte besøk av politikere og andre, men han undres over det han mener er manglende forståelse. Det er ifølge Tranøy ikke bare manglende forståelse for hvor verdiene skapes i Norge, men også en motsetning mellom Oslo og distriktene.

– Vi har absolutt en periferi-sentrum-konflikt, sier Tranøy.

– Når seriøse forskere klarer å finne ut at verdiskapingen skjer i Oslo-gryten begynner vi i distriktene å undre oss over om det er fornuftig å bruke penger på disse forskerne, sier Tranøy og trekker på smilebåndet.

– Ja, det er helt riktig at verdiene fordeles ut fra Oslo-gryten, men vi som bor langs kysten vet hvor de blir skapt. Også politikere har for snevert utgangspunkt noe som smitter over på denne debatten om verdiskaping, legger Teige til.

Tranøy drar frem det han mener er et godt eksempel:

– Tungvektene har engasjert seg i hoptall mot det store blå havhuset på Fornebu, alle fra Kåre Willoch og nedover på aldersstigen. Men hvor er de samme kreftene når NVE utreder muligheten for å pepre hele Vestlandet med 250 meter høye vindmøller som til gjengjeld ikke skaper en eneste arbeidsplass i driftsfasen. En bygger ikke de vindmøllene for å få industribygging. Nei, tvert imot vil eksport gjennom utenlandskabler resultere i harmonisering av kraftpriser mellom Norge og kontinentet og slik sett rive beinet vekk under norsk

↑ På «gulvet» på Stord-verftet har Atle Tranøy (høyre) full støtte. Verftsarbeiderne Trond Vegard Strand (til venstre), Torbjørn Alvær, og Edmund Øksnes spøker med at Vestlandet kan bli egen nasjon.

kraftkrevende industri. Jeg skjønner at det vekker reaksjoner å bygge et 250 meter høyt bygg på Fornebu, men debatten rundt det har vært fullstendig perspektivløs, sier Tranøy.

– *Føler dere at intelligentsiaen i Oslo har for stor makt?*

– Intelligentsiaen er i Oslo, men det spørs hvor intelligente de er, sier Tranøy.

Politisk strid

Tranøy er fullt klar over at diskusjonen han og Industriaksjonen reiser skaper motsetninger, både i LO og politiske partier.

– I LO kom denne diskusjonen mellom offentlig sektor og industri til overflaten under diskusjonen for to år siden om Lofoten. Siden den gang føler jeg at offentlig sektor i LO har fått økt forståelse for industriens betydning, sier Tranøy.

– *Hva med det tradisjonelle industripartiet Ap?*

– I Arbeiderpartiet er folk særdeles frustrert. Det er lenge siden Arbeiderpartiet har hatt noen industripolitikk, sier Tranøy som selv har deltatt på valgkamper i regi av Arbeiderpartiet.

Tranøy ser med spenning frem mot nestlederstriden i SV der den ene kandidaten, Torgeir Knag Fylkesnes, ses på som mer industrivennlig.

– SV er av oss i industridelen av fagbevegelsen blitt sett på som fullstendig virkelighetsfjernt. Nå diskuteres industripolitikk i partiet igjen. Også i Rødt diskuteres det om det likevel ikke skal settes en dato for utfasing av oljeindustrien. Partiet har også lansert et nytt 12-punkts industriprogram. Så det skjer endringer, sier Tranøy.

Teige er aktiv i Senterpartiet og roser partiet for å stå på industriens side. Nå vil både Teige og Tranøy ha et industridepartement som kan ivareta industriens interesser.

– Næringsministeren er en helt nøytral fyr som ikke tar grep og som bare sitter der og ser at markedet fungerer, sier Teige.

Vil ha mat på bordet

Ute på verftsområdet har Tranøy full støtte. Blant de ansatte er det økende frustrasjon.

– En må leve av noe også i dette landet. Vestlandet kan bli en egen nasjon, så får de

elektrifisere øst for vannskillet, sier Torbjørn Alvær, innleid fra klasseselskapet DNV GL.

Han får støtte av arbeidskollegene Edmund Øksnes og Trond Vegard Strand.

– Det er en manglende forståelse. De unge vet at en må gjøre noe med miljøutfordringene, men de er ikke helt klar over konsekvensene. Jeg er glad i jobben min. Jeg har familie hjemme og uten inntekter blir det vanskelig å få mat på bordet, sier Øksnes.

Tranøy og Teige er enige. De lever begge av olje- og gassindustrien.

– De samme kreftene som står på for å bygge ned petroleumindustrien må ha et tilsvarende engasjement for hva som skal erstatte denne industrien. Jeg har nettopp sett barn og unge gå i klimatoget. Det er utmerket at de utfordrer oss aldrende, men de må reflektere over egne holdninger og hva som er effekten av det de ønsker å gjennomføre. De må spørre seg selv om hva de skal leve av, sier Tranøy.

Sterkere statlig rolle

Både Tranøy og Teige vil nå jobbe for at staten spiller en mer aktiv rolle i industriutvikling.

– Hvorfor ikke bruke vår store kapitalbase som et strategisk instrument for å skape en overgang til fornybarsamfunnet. Mye av det som er av store selskaper i Norge er delvis statlig eid. Hvorfor ikke gjøre dette innenfor andre sektorer, spør Teige retorisk.

De er dypt uenige med dem som advarer mot slik statlig innblanding.

– I hvilke fremvoksende økonomier spiller ikke staten en rolle. Finnes det et mer dogmatisk markedsliberalistisk land i verden enn Norge i oljeindustrien. I oljeindustrien møter vi proteksjonisme over alt i verden, om ikke i navn så i gavn. Hvis vi går tilbake i historien er det ikke mangel på statlig engasjement som har ført til industribygging, sier Tranøy.

– *Ønsker dere mer proteksjonisme?*

– Nei, men vi ønsker å konkurrere på like vilkår, sier han.

↑ Bjørn Asle Teige leder fagforeningen Safe i Equinor og føler seg, akkurat som Atle Tranøy, overkjørt av maktpersoner i Oslo.

Intelligentsiaen er i Oslo, men det spørs hvor intelligente de er

↑ Atle Tranøy, hovedtillitsvalgt i Aker-konsernet